

Уманський національний
університет садівництва

Факультет економіки і
підприємництва

Кафедра економіки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Людина і економіка»

Рівень вищої освіти:	<u>перший(бакалаврський)</u>
Спеціальність:	<u>051 Економіка</u>
Освітня програма:	<u>Економіка</u>
Семестр:	<u>1</u>
Курс (рік навчання)	<u>1 (1)</u>
Форма навчання:	<u>денна</u>
Кількість кредитів ЄКТС:	<u>3</u>
Мова викладання:	<u>українська</u>
Обов'язкова/вибіркова:	<u>Обов'язкова</u>

Лектор курсу	Віра Костюк
Профайл лектора	https://ket.udau.edu.ua/ua/pro-kafedru/vikladachi-ta-spivrobitniki/kostyuk-vira-stepanivna.html
Контактна інформація лектора (e-mail)	econ_teor@ukr.net
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1359

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу	формування знань студентів щодо характеру відображення людини в економічній теорії, її цілей та мотивів діяльності, вибору благ та ресурсів.
Завдання курсу	- висвітлення основних характеристик відображення людини в економічній теорії, її цілей та мотивів діяльності, вибору благ та ресурсів; - вивчення моделі людини в контексті проблеми міждисциплінарних досліджень в суспільних науках; - застосування моделей людини в дослідженні економічних проблем.
Компетентності	➤ Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ➤ Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ➤ Здатність діяти соціально відповідально та свідомо ➤ Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.
Програмні результати навчання	➤ Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу. ➤ Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя. ➤ Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки. ➤ Усвідомлювати основні особливості сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави. ➤ Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції / практичні (семінарські, лабораторні))	Зміст тем курсу	Завдання	Оціню- вання (балів)
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Людина і економіка: соціоекономіка, предмет і метод дослідження	2/4	Соціальна економіка. Характерні риси соціальної економіки. Суб'єкти соціальної економіки. Соціоекономічна рівновага суспільства. Предмет соціальної економіки, її категорії і закони. Методологія соціальної економіки. Функції соціальної економіки. Еволюція теоретичних поглядів на людину. Соціальна економіка і економічна політика.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Тема 2. Людина у світі економіки	2/4	Людина як фактор і кінцева мета виробництва. Людські основи реформ в економіці. Потреби як основа економічної діяльності людини. Закон зростання потреб. Обмеженість ресурсів. Основні соціальні та економічні проблеми. Вибір в соціальній економіці. Економічні інтереси людини. Мотиви і стимули економічної діяльності людини. Економічна культура і свідомість людини. Економічне мислення. Економічна ментальність. Економічна поведінка людини. Економічні і соціальні результати суспільного виробництва. Ефективність суспільного виробництва.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Тема 3. Соціоекономічна роль сім'ї.	2/4	Людина в лоні сім'ї. Основні моделі сім'ї. Сутнісні сили сім'ї. Соціальні та економічні функції сім'ї. Потенціал сім'ї. Відтворення сім'ї. Домогосподарство. Економічні і соціальні відносини в сім'ї. Внутрішньосімейні відносини між батьками і дітьми, чоловіком і дружиною. Родинна економіка. Сімейний бюджет. Приватне домашнє господарство. Сім'я і житло. Сім'я та інститут спадкування.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Тема 4. Демократія і економічна свобода	2/4	Основоположні ознаки демократії. Сучасні проблеми і завдання демократії. Шлях до демократії в Україні. Демократія і ліберальне мислення. Економічний зміст демократії. Демократія і економічна свобода. Свобода як чинник економічного розвитку. Свобода суспільного та економічного вибору. Взаємозв'язок свободи, детермінізму і альтернативності. Свобода і відповідальність. Економічний вимір свободи. Зміст і складові економічної свободи. Економічні права людини.	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Модульний контроль				10

Змістовий модуль 2				
Тема 5. Соціальне нормування, бідність і соціальна допомога малозабезпеченим верствам населення*	2/4	Тема 5.Право людини на власність Економічні і соціальні функції власності. Інституціональні аспекти власності. Людина в системі відносин власності. Етапи становлення права власності в Україні. Класифікація прав власності. Інститут приватної власності. Власність і підприємництво. Модель економічної поведінки підприємця. Формування культури підприємництва. Структура відносин власності, участь людини в прибутках і управлінні. Становлення власника в процесі приватизації. Демократизація власності. Колективні, акціонерні підприємства. Проблеми зміни суб'єкта власності на землю.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з існуючими видами соціальної допомоги. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Тема 6. Держава загального добробуту	2/2	Класифікація держав загального добробуту. Загальна характеристика. Моделі держави загального добробуту. Шведська модель соціал-демократичної держави добробуту. Політичні передумови. Фінансування соціальної сфери. Перерозподіл доходів. Соціальна допомога. Становище жінок. Сімейна політика. Охорона здоров'я. Держава загального добробуту в соціально орієнтованійринковій економіці ФРН. Соціально-ринковий консенсус. Соціальні витрати. Доходи і бідність. Соціальна допомога. Становище жінок. Сімейна політика. Охорона здоров'я. Держава загального добробуту у США. Загальні риси. Ідеологія і соціальні витрати. Нерівність доходів і бідність. Соціальна допомога. Расова нерівність і держава добробуту. Сімейна політика. Охорона здоров'я.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з моделями держави загального добробуту. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Тема 7. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку	2/4	Соціальна відповідальність як система. Ретроспектива розвитку соціальної відповідальності. Моделі соціальної відповідальності. Міжнародні ініціативи як чинники формування і розвитку соціальної відповідальності (Глобальний договір ООН). Соціальна відповідальність як об'єктивна стратегія зростання добробуту населення та досягнення збалансованого розвитку. Соціально відповідальна взаємодія держави, бізнесу та інститутів громадянського суспільства: шляхи розвитку. Сутність та складові соціальної відповідальності людини, її значення у забезпеченні стійкої соціальної динаміки. Розвиток соціальної відповідальності інститутів громадянського суспільства. Соціальна держава як провідний суб'єкт соціальної відповідальності. Особливості прояву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях. Реалізація національної ідеї соціальної відповідальності. Напрями	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з практикою формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6

		діяльності держави щодо заохочення соціально відповідальної поведінки. Підвищення прозорості діяльності українських компаній як напрям розвитку соціальної відповідальності.		
Тема 8. Напрями активізації людського розвитку в Україні	2/4	Заходи щодо активізації розвитку людських ресурсів в Україні. Форми інвестування людського розвитку. Мотивація та стимулювання розвитку людських ресурсів. Роль саморозвитку у формуванні трудового потенціалу. Становлення і розвиток теорії та практики самоменеджменту. Забезпечення сталого розвитку ринку праці України шляхом сприяння саморозвитку населення. Перспективні форми соціально-економічного розвитку України. Моделі економічного розвитку. Спрямування суспільства до моделі стійкого економічного розвитку Концептуальні підходи до розробки парадигми соціально-економічного розвитку України у XXI сторіччі.	Опрацювання лекційного матеріалу, ознайомлення з заходами активізації розвитку людських ресурсів в Україні.. Виконання практичних завдань, наведених в інструктивно-методичних матеріалах, проходження тестування в системі електронного забезпечення навчання в Moodle	6
Модульний контроль				12
Всього за семестр	16/30			70
Екзамен				30
Всього за курс				100

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни
«Людина і економіка»

	Поточний (модульний контроль)									Підсумковий контроль	Сума		
	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2								
	28 балів				42 балів								
	T 1	T 2	T 3	Модульний контроль 10	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	Модульний контроль 12	30	100	
Кількість балів за видами робіт, всього:	6	6	6		6	6	6	6	6				6
в т.ч.: активність на семінарських заняттях	4	4	4		4	4	4	4	4				4
виконання самостійної роботи	2	2	2		2	2	2	2	2				2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика оцінювання	В основу рейтингового оцінювання знань закладена 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати здобувач за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, модульного контролю, підсумкового контролю тощо). Встановлюється, що при вивченні дисципліни до моменту підсумкового контролю (іспиту) здобувач може набрати максимально 70 балів. На підсумковому контролі (іспит) здобувач може набрати максимально 30 балів, що в сумі і дає 100 балів.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час підготовки письмових робіт, проведення контрольних заходів здобувачі повинні дотримуватися правил академічної доброчесності, які визначено Кодексом доброчесності Уманського НУС. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (за погодженням із деканом факультету)

ВИМОГИ ВИКЛАДАЧА:

Студенти повинні: активно працювати на практичних заняттях (брати участь в обговоренні дискусійних питань та кейсів, повною мірою долучатися до активних форм навчання, використовувати різноманітні джерела з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії). Пропущені практичні заняття відпрацьовуються.

Студентам рекомендується: брати участь у наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, написанні наукових статей і рефератів. Також рекомендується мати на заняттях гаджети з доступом до мережі Інтернет. Викладач бере до уваги інші навчальні та наукові здобутки студента, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Студентам дозволяється використовувати мобільні телефони під час аудиторних занять тільки у навчальних цілях (наприклад, для виконання розрахункових завдань, перегляду статистичних даних). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Рекомендована література

Базова

1. Атаманюк Р.Ф., Атаманюк Е.А. Соціальна економіка: навчальний посібник. – Львів: Новий Світ-2000, 2020. – 203с.

2. Соціальна економіка : конспект лекцій для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю 051 «Економіка» / уклад. Л. С. Ларка. – [електронне видання]. – Харків : НТУ «ХПІ», 2017. – 56 с.
3. Г. В. Герасименко Людський розвиток // Енциклопедія Сучасної України: електронна версія [веб-сайт] / гол. редкол.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін.; НАН України, НТШ. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=59918
4. Коваленко О.М., Мазник Л.В. Соціальна економіка: Конспект лекцій для студентів напряму 6.030505 «Управління персоналом та економіка праці» галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» денної форми навчання. – К.:НУХТ, 2013. – 170 с.
5. Соціальна економіка : навч. посіб. / Кол. авт. О.О. Беляєв, М.І. Діба, В.І. Кириленко та ін. К. : КНЕУ, 2005. 196 с.
6. Круш П.В. Національна економіка: регіональний та муніципальний рівень : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2011. 320 с.
7. Приятельчук О.А. Формування концепції соціальної людини в сучасних економічних моделях/Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. Том 30 (69). №4, 2019.С.100-106
8. Почепцов Г.М. Від людини розумної до людини розслабленої. Як на наших очах відбувається трансформація людства. URL: <https://dt.ua/socium/vid-lyudini-rozumnoyi-do-lyudini-rozslablenoyi-313087.html>
9. Приятельчук О.А. Скандинавський регіон світового господарства. Феномен соціалізації економіки : монографія. Київ : ВАДЕКС, 2019. 416 с. 10.
10. Прудникова О.В. Інформаційна культура і формування «людини інформаційної». Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія : Політологія. 2016. № 2. С. 154–165.
11. Ткачук І. Людина в основі наукових досліджень вчених-економістів/ Ефективна економіка № 12, 2017.
12. Юрій С., Козюка В. Економічна теорія: політична економія. Навчальні форми контролю та презентацій. Навч.пос. К.:ТОВ «Видавничий дім «Кондор». 2021.- 266с.
13. Юрій С. Економічна теорія: політична економія. Підручник. К.:ТОВ «Видавничий дім «Кондор». 2021.- 604с.

Допоміжна

14. Волкова М.В., Шевченко В.С. Роль соціального підприємництва у забезпеченні сталого розвитку України. Соціальна економіка. 2016. Том 51. №1. с. 25-29.
15. Косенкова Т.В. Домінанти соціально-економічного розвитку регіонів України. Соціальна економіка. 2018. Випуск 5. с. 26-36.
16. Сокур М.Б. Стратегічні пріоритети соціально-економічного розвитку України в умовах глобальних викликів. Соціальна економіка. 2020. Випуск 60. с. 38-46.
17. Корнієнко О.В. Проблеми бюджетного фінансування соціальної сфери та шляхи вирішення. Економічний простір: зб. наук. праць. 2011. Вип. 46. С.172-179.
18. Кочеміровська О.А. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні. К., НІСД, 2012. 54 с.
19. Лантінова Г. С. Економічні моделі людини у проблемному полі сучасної філософії економічної освіти / Г. С. Лантінова // Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Філософія. - 2014. - Вип. 42. - С. 240-247.
20. Балакірева О.М. Економічна культура населення: соціологічний вимір/Роль економічної науки у суспільному розвитку: До 100-річчя НАН України : матеріали круглого столу (Київ, 22 листопада 2018 р.).– Електрон. дані. – К., 2018. – Режим доступу : <http://ief.org.ua/docs/scc/9.pdf>
21. Резнік О. Динаміка патерналістських настанов в Україні: від ціннісного підґрунтя до раціоналізації соціоекономічного статусу. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Вип. 3(17). 2016. С. 331–339.

22. Балакірева О.М., Дмитрук Д.А. Динаміка суспільно-політичних настроїв: грудень 2017 року. Український соціум. 2017. № 4(63) С. 145–167;
23. Балакірева О.М., Дмитрук Д.А. Динаміка соціально-економічних оцінок і очікувань населення України наприкінці 2017 р. Український соціум. 2018. № 1(64) С. 95–111.
24. Ручка А., Наумова М. Динаміка ціннісних пріоритетів громадян України за період 1991– 2016 рр. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Вип. 3(17). 2016. С. 57–67.
25. Возьний К. Економічна поведінка людини та її ментальні мотиви / Актуальні проблеми економіки. №5(95), 2009.
26. Яковенко Р. «Людина економічна» та її еволюція/ Наук.праці Кіровоградського нац. техн. університету. Економічні науки, 2015, вип. 27.
27. Предко О.І. Вчення про «економічну людину»: зміна парадигм / Економіка та держава. № 6. 2015. С. 50–60.
28. Бондаренко О. Сучасна «економічна людина» та цінності розвитку економічної культури: людиновимірність економічного розвитку/http://eir.zp.edu.ua/bitstream/123456789/2963/1/Bondarenko_The%20modern_economic.pdf
29. Костюк В. С. Проблема нерівності в доступі до якісного медичного обслуговування та шляхи її вирішення/Збірник наукових праць УНУС. №97. Частина 2. С.177-188
30. Костюк В. С., Безпаленко О. В., Костюк А. Я. Економічна функція сімейних домогосподарств в новій економіці / Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". - 2021. - №4. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2021-4-7185>
31. Костюк В.С., Котвицька Н.М., Фицик Л.А. Новітній досвід вимірювання якості життя для планування розвитку Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2018. № 93. Ч. 2. С.178-188.
32. Бурляй А.П., Костюк В.С., Смолій Л.В., Осіпова А.А. Сучасні теорії економічного розвитку: соціальні аспекти Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. 2021. № 98. Ч. 2. С.211-221.

Інформаційні ресурси

Наукові ресурси:

1. Бібліотечний інформаційно-освітній портал
2. Віртуальна електронна бібліотека – BBM. URL: <http://www.velib.com/>
3. Електронні каталоги бібліотек України. URL: <http://e-catalog.name/>
4. Електронна бібліотека Lib.com.ua. URL: <http://www.lib.com.ua/>
5. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuuv.gov.ua/>
6. Українська бібліотека – «Джерело». URL: <http://ukrlib.com/>
7. Google Scholar — пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL: <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>

Ресурси органів державної влади:

1. Президент України: офіційне Інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua>.
2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Кабінет Міністрів України: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Національний Банк України: офіційний сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
5. Міністерство економіки: офіційний веб-сайт. URL: <http://me.kmu.gov.ua>.
6. Міністерство фінансів України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
7. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>